לה אתחלתא דגאולה - כנס הפורים

1

ועוד אמרו נס נעשים במדי שהעמידו להם
מרדכי ואסתר ואמרו לכהנים בימי יון שהעמידו להם שמעון
הצדיק ואמרו רז"ל במס' יומא וכן אמרו במדרש ס"פ שמיני
שאלכסנדרוס מוקדון השתחוה לשמעון הצדיק וכן בני החשמונאי
שהרגו אנטיוכוס להעבירם על דת אף שהיו תחת ממשלתם
הרגו בהם כרצונם ובמדי וביון שכן. נעשה להם פועל חוזק
ומשלו בהם ממשל רב והרגו בהם בימי אחשור' ובימי מתתיה
בן יוחנן וקבעום חכמים לדורות שהן התחלת גאולה אחרונה
כמו שהיה במצרים פקידה של יוסף שעליה אמרו פקידה כפולה
כך הן מרדכי ואסתר ובני החשמונאי' שאף עליהם. מרדכי
ואסתר שאף בהיותם בארץ אויביהם מלכו עליהם ועשו בהם
כרצונם

ומרדכי ואסתר
הן הן סימן לישראל שעכ"פ יבאו להם כל הנחמות שדברו
הנביאים וכמו שאמרו רז"ל קול צופיך אותם שנשאו קול עתידין
שיחיו ויעמדו על רגליהם יחדיו ירננו בראות כל נבואתם קיימת
לא נפל דבר א' מהם אלא שהם שהמן גדלו המלך וכל
השרים וכלן משתחוו' לו והוא שליט על כל ישראל עם מרדכי
ומרדכי בכלל לעשות בהם כרצונם בשעה שאמר לו אחשורוש
והעם לעשות בו כטוב בעיניך ואח"כ ונהפוך הוא אשר שלטו
מרדכי ואסתר עליהם והרגו בהם כרצונם הרי זו דומה ליוסף
בכל ענין ומגלת ימי הפורים הם התחלה וסימן וראשית
לגאולה אחרונה ולפיכך אף בזמן הגאולה לא תתבטל כי היא מעלת
הגאולה האחרונה בעצמה

דברי יואל - [illegible]
דרוש ארץ ישראל

2

°שאלו
תלמידיו את רשב"י מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור
כליה אמר להם אמרו אתם אמרו לו מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע
(ז) אם כן שבשושן יהרגו שבכל העולם כולו אל יהרגו אמרו לו אמור אתה
אמר להם מפני שהשתחוו לצלם אמרו לו וכי משוא פנים יש בדבר אמר
להם **הם לא עשו אלא לפנים אף הקב"ה לא עשה עמהן אלא לפנים
והיינו דכתיב °כי לא ענה מלבו:

מסכת מגילה יב ע"א

3

בימים ההם כשבת המלך וכו'

אמר רבא, מאי כשבת? לאחר שנתיישבה דעתיה. [שמתחילה היה דואג שיצאו ישראל מתחת ידו, כשיגמרו שבעים שנה (ראה ירמיהו כט. ודניאל ט.) ועכשיו נתיישבה דעתו]. אמר, בלשצר חשב וטעה, אנא חשבינא ולא טעינא — לכן הוציא את כלי בית-המקדש והשתמש בהם. (מגילה יא-יב)

כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה כִּי
לְפִי מְלֹאת לְבָבֶל שִׁבְעִים שָׁנָה
אֶפְקֹד אֶתְכֶם וַהֲקִמֹתִי עֲלֵיכֶם אֶת־
דְּבָרִי הַטּוֹב לְהָשִׁיב אֶתְכֶם אֶל־
הַמָּקוֹם הַזֶּה׃ י

ירמיהו כט, י.

4

. והשתיה כדת אין אונס מיין נסך ומרדכי
ונכרי שלא יכשר שם וכמו שיבאר. דברים הללו באורך במקומה בק"ד. ואסתר
הלא הוכחנו והם הלכו ונכשלו ואכלו לכן הם חייבים כליה. הכי
מפני שנהנו כי האוכל בעל כרחו איננו נהנה אבל אלה נשאו לאכול ושלא
לאכול ונהנו ועוד הגדילו אשמה זו במאמרם מסעודתו של אותו רשע כי לא
כיוונו להודיעו שאחשורוש הוא רשע אבל שכוונתם בסעודי רשע ורשע ואף הם
היה בם מאכל יהודי וכשר וכמו שיבא כדי שלא יתגאו נפתה המלך
ובזיון משתיו היה להם למנוע עצמם [illegible] שמה ומפני כוונת הסעודה אם
שהיה מבוא שנתיישבה דעתו דאמר בלשצר טעה [illegible] ולא
בעיניה אם מאום שיושב על הכבוד, אם שבלא. וממון שבגד נבוכדנצר אם
ומפני שמלאה ידו בממון בית המקדש וכמו שהשמש במקומו בק"ד היו להם
להרחיק נדוד ולנגוס ולדאות בסטל ידאם. [illegible] לגלות שמלא שמה- [illegible]
אמרינן במגלה תניא ר"ש בן יוחאי. [illegible] ישראל שבאותו הדור. שעלו ע"א שם
בטהרה: [illegible] שעשו מעשה לבנו חימן אח כל היהודים אשר בעיר
לענייני שאוכלים ושותים אצלהם ושמע הלהם עומד עליהם מעלה עליהם.
הכתוב כאלו [illegible] מתים: שנאמר תקרא לך ואכלת מזבחו ולימא פד
דאכיל אמר רבא אי ליבא וקרא ואכלת מזבחו אלו וקרא לך משעת קריאה
[illegible] הסעודה בכנסם שמה לאכול ולשתות כי ככה היה--

הקדמת ספר מנות הלוי לר' שלמה אלקבץ

5

בכנת ג' למלכותו על זה אמרו בגמרא (מגילה יא, ב) כשבת המלך אחשורש אחר שנתיישב דעתו בעצמו שהוא מלך והוא יושב על כסא המלכות ואין מתנגד למלכותו וזה היה כשבת ג' למלכו שאז חשב כי הוא מלך על כל העולם כאשר אין לישראל המלכות שכל זמן שישראל יש להם מלכות אין לאומות המלכות ועתה כאשר חשב שסר המלכות מישראל יהיה מלכותו בשלימות וכך אמרו שם (שם) אמר רבא מאי כשבת לאחר שנתיישב דעתו אמר בלשצר מני וטעי אנא מנינא ולא טעינא, ופירש זה כי אחשורש שהיה מולך בכל העולם ולפי הדעת ראוי המלכות שהוא בעולם לישראל ולכך כל זמן שהיו מצפים לגאולת ישראל דבר זה בטול למלכות האומות עד שחשב כי כבר עבר הזמן שראוי היה להיות ישראל נגאלים ולא נגאלו ואז חשב כי לא יהיו נגאלים ולכך כתיב (אסתר א, ב) כשבת המלך עתה נתיישב דעתו במלכות אשר היה יושב על כסא מלכותו

°ג'ומלמד אותנו כי כל הסעודה הזאת בשביל שחשב כי ישראל לא היו נגאלים ולכך כל סעודתו להכעיס הש"י כמו שהתבאר ולכך אירע מעשה ושתי בסעודה זאת כאשר עיקר סעודתו היה להגדיל ממשלת האומות שהוא נגד ממשלת ישראל העובדים הש"י...

ונראה כי אף לדברי רבי שמעון בן יוחנן דלעיל מה שיצאת הגזירה עתה היה זה מפני שנהנו מסעודתו של אחשורוש כי אותו מעשה שהשתחוו לצלם נבוכדנצר היה גורם אותו חטא שהיו נהנים עתה מסעודתו של אחשורוש ואף כי לא נהנו מן הסעודה רק אותם אשר בשושן מ"מ היה גורם להיות נזכר להם עון הצלם בזמן החטא שהשתחוו לצלם היה זה שנהנו מסעודת אחשורוש ולכך הכתוב מספר ענין הסעודה שהוא הדבר שהיה גורם שיהיה נזכר חטא הצלם כי חטא זה שנהנו מסעודה של אחשורוש הוא גם כן קרוב לעבודה זרה לגמרי כאשר סעודתו היה לשבח מלכותו שהיה אחשורוש מארבעה מלכיות שהם בעולם אשר הם מתנגדים לישראל שהם דביקים בו יתברך ואלו ארבע מלכיות הם דביקים בעבודה זרה וכאשר היו נהנים מן הסעודה שעשה לשם ולתפארת מלכות האומות בזה היו נותנים שם לעבודה זרה רק שאין זה עבודה זרה גמורה ומפני זה לא היה ראוי שיתחייבו כליון לגמרי כאשר אין זה עבודה זרה גמורה ולכך היה עון זה גורם לזכור עון הצלם

מהר"ל - [illegible] אור חדש [illegible]

6

שחשבו אדרבא מן השמים
השיטו זה להם שילכו לסעודה דוקא ושם
יבדילו עצמם מהם וכל רואיהם יכירום
כי הם עם לבדד ישכון, וזהו דוקא יהי'
תיקון החטא דצלם, ומאלה שנתם הי'
לשמים ובטהרה גמורה עשו מה שעשו,
ומ"מ לא ניצלו מהטעות דלא דרשו קרא
דוקרא לך וגו' כדאי' בע"ז שם, דבאמת
אדרבא בזה יש שמץ מאביזרייהו דע"ז, ומצד
זה הי' כרצון המן ג"כ, והוא מעשה
שלמה היתה כרצון שניהם, מרצון מרדכי
מצד האמת בטוח הלב לשם שמים וזה
העיקר בכל דבר רחמנא לבא בעי (סנהדרין
קו ע"ב) ואחר טומ הלב הן הדברים
(ברכות טו ע"א), ולבם הי' באמת לשמים
שחשבו בזה יהי' אדרבה ביטול ע"ז
כשיראו כל הגוים אף גם בתוך המלך
והשרים נבדלים מהם ולא יתגעלו בפת
בגם ויין משתיהם, וכן והלא לא נשתקעו
כלל בגוף הסעודה מהמיטנים שוכים שהיו
בם בסעודה, ומ"מ להתגלל בדברים שאסור
להתגלל ויכולה, אבל מ"מ מצד אחשורוש
רחוק ומורה הרי נמצא מזה שמץ ע"ז
והוא כרצון המן, וכפי דרכו דהמן ורשע
דעשו בקביעת עלמים ולהתגלל רק לפנים
ולא הפנימיות בלב ...

מחשבות חרוץ
לר' צדוק מלובלין פרק יג

7

א"ר יוחנן אמר: לעולם אל תהי מצות העמר קלה בעיניך, שעל ידי מצות העמר זכה אברהם לירש את ארץ כנען, הדא הוא דכתיב: (בראשית יז, ח) 'ונתתי לך ולזרעך אחריך את ארץ מגריך' על מנת: (שם שם, ט) 'ואתה את בריתי תשמר'. ואיזו, זו מצות העמר. ר"ש לקיש אמר: לעולם אל תהי מצות העמר קלה בעיניך, שעל ידי מצות העמר עשה הקדוש ברוך הוא שלום בין איש לאשתו, הוי אומר: בזכות קמח שעורים. אמר ר' אבהו ור' סימון ור' יהושע בן לוי: היא שעמדה להם בימי גדעון, שנאמר: (שופטים ז, יג) 'ויבא גדעון והנה איש מספר לרעהו חלום ויאמר הנה חלום חלמתי והנה צליל לחם שערים מתהפך במחנה מדין'. מהו 'צליל לחם שערים' – רבנן אמרי: על שצלל עליהם אותו הדור מן הצדיקים. ובזכות מה נצולו – בזכות שעורים. ואיזו, זו מצות העמר.... ר' לוי אמר: היא שעמדה להם בימי המן. דאמר ר' לוי: כיון שראה מרדכי את המן בא כנגדו והסוס בידו אמר: דומה אני שאין רשע זה בא אלא להרגני. והוון תלמידוי יתבין תנין קמוי, אמר להם: עמדו וברחו שמא תכוו בגחלתי. אמרו לה: בין לקטול בין לחיי אנן עמך ולא נשבקך. מה עשה, נתעטף בטליתו ועמד בתפלה לפני הקדוש ברוך הוא ותלמידוי יתבין תנין. אמר להם: במה אתם עוסקים? אמרו לו: במצות העמר שהיו ישראל מקריבין במקדש ביום הזה. אמר להון: הדין עמרא ממאי הוה, דדהב או דכסף? אמרו לו: דשעורין. אמר להון: וכמה הות טימי דידה, בעשרה קנטרין? אמרין לה: סגין בעשרה מנין. אמר להון: קומו, דנצחו עשרת מנכון לעשרת אלפים קנטרין דכספא

מדרש רבה ויקרא פרשה כח [illegible]

8

כֵּיצַד הָיוּ עוֹשִׂים? שְׁלוּחֵי בֵית דִּין יוֹצְאִים מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב, וְעוֹשִׂים אוֹתוֹ כְּרִיכוֹת בִּמְחֻבָּר לַקַּרְקַע, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא נוֹחַ לִקְצוֹר. וְכָל הָעֲיָרוֹת הַסְּמוּכוֹת לְשָׁם מִתְכַּנְּסוֹת לְשָׁם, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא נִקְצָר בְּעֵסֶק גָּדוֹל. כֵּיוָן שֶׁחֲשֵׁכָה, אוֹמֵר לָהֶם: בָּא הַשֶּׁמֶשׁ? אוֹמְרִים: הֵין. בָּא הַשֶּׁמֶשׁ? אוֹמְרִים: הֵין. מַגָּל זוֹ? אוֹמְרִים: הֵין. מַגָּל זוֹ? אוֹמְרִים: הֵין. קֻפָּה זוֹ? אוֹמְרִים: הֵין. קֻפָּה זוֹ? אוֹמְרִים: הֵין. בְּשַׁבָּת אוֹמֵר לָהֶם: שַׁבָּת זוֹ? אוֹמְרִים: הֵין. שַׁבָּת זוֹ? אוֹמְרִים: הֵין. אֶקְצֹר? וְהֵם אוֹמְרִים לוֹ: קְצֹר! אֶקְצֹר? וְהֵם אוֹמְרִים לוֹ: קְצֹר! שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר, וְהֵם אוֹמְרִים לוֹ: הֵין, הֵין, הֵין. כָּל כָּךְ לָמָּה? מִפְּנֵי הַבַּיְתוֹסִים, שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים: אֵין קְצִירַת הָעֹמֶר בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב.

משנה מסכת מנחות פרק י' משנה ג'

9

והלאה אנו צועדים. בנין הארץ, היסוד הראשי, החקלאות, הלא היא אצל כל העמים רק גורם כלכלי חיוני פשוט, אבל העם אשר הנושא שלו כולו הוא קדש קדשים, וארצו, ושפתו, וכל ערכיו כלם קודש הם, כי הוא כולו ממלא את כסוי הקודש של כל האנושיות וכל היקום כלו, ובכל היקום שקוי־אור קדש משתלהים לברכה אינם כי אם ענפים מגזע מטעיו, הרי גם חקלאותו כולה היא ספוגת קודש, והקודש הזה שביסוד החקלאי מובלט הוא על ידי זה שחגיגת ראשית הקציר, העומר, עולה הוא למדרגת עבודת הקודש היותר עליונה, והקרבן המקודש עמו הוא קרבן צבור שדוחה את השבת.

הביתוסיות ודאי לא היתה חרדה על קדושת השבת ושמירתו יותר משומרי התורה הנצחיים, הפרושים, ולא בשביל משמרת השבת ממלאכת קצירת העומר היתה מלחמתם כל כך נטושה נגד המציאות של האפשרות שידחה העומר את השבת, אם לא יפרשו כפירוש הפלסתר שלהם, ממחרת השבת, ממחרת שבת בראשית, אבל מחשבת־רעל עמוקה היתה בלבבם. הם, אשר לא יכלו להתעמק בסגולת ישראל המיוחדת, לדעת את עומק הקדש אשר לגוי הקדוש הזה, אשר בשבתו על אדמת קדשו גם חקלאותו ובנין ארצו בכל תוצאותיה המעשיות והקרקעיות תוכן קודש יש להם, ודגל קדש ה' דגלם, ואוצר הקודש, התורה הקדושה, הוא כל מוסר חייהם הלאומיים כמו הפרטיים. זאת ידעו הכל כי השבת קודש הוא לישראל והשביתה מכל מלאכה היא בו חובה נמרצת, יוצא מן הכלל הוא רק התוכן של עבודת הקודש העליונה, המסתורית, הספונה אור קדש־קדשים, עבודת המקדש, אבל מי יהין לחשוב שתהיה החקלאות קשורה בקשר אמיץ, עם עבודת הקודש העליונה הרזית, השמימית: ידעו הכל כי אסורה היא כל עבודה וכל מלאכה בשבת, ובחריש ובקציר תשבות, ואיך יכול הקרבן הבא ב"החל חרמש בקמה" להיות דוחה את השבת, אם לא הרמז הגדול יש כאן כי החקלאות הארץ־ישראלית בישראל, יסוד ישובו ובנין נחלתו, — נמשכת היא ממקור הקודש באומה קדושה זו, ואם כי כל העבודה החקלאית בגילויה והתמשכותה המעשית, הרי היא מכלל מלאכת החול ואסורה בשבת, אבל הקרבן של חגיגת ראשית הקציר מהחל חרמש בקמה מוכרח להיות עולה למדרגת־הקודש של הצבור הקבועה הדוחה את השבת, ואז האומה יודעת בכללותה איך לנצור את אישון עינה, את קדשיה כולם, את דבר ד' אשר עמה, את התורה ואת המצות שהם חיי סגולתה.

וזאת לא יכלה הביתוסיות לעכל, עיניה החלשות כהו ולא יכלו לסבול את האור הגדול הזה הזורח במלוא־הדרו, ועל כן רצתה להאפיל אותו ולהבליט ש"אין קצירת העומר דוחה את השבת", אין החקלאות עולה גם בישראל למדרגה של קודש קדשים, וכמילא יתפוס בה החול הרגיל את מעמדו ומזה תוכל כבר הדרגא להיות הולכת ויורדת עד כדי האפסיות של אור הקודש מחיי הלאום, והקבוץ הישובי.

מאמרי הראיה ח"א עמ' 179-180

10

שנ"ט א"י איתא בילקוט פ' לך לך לעולם אל תהי מצות העומר קלה בעיניך שע"י מצות העומר זכה אברהם אע"ה לירש את ארץ כנען הה"ד ונתתי לך ולזרעך אחריך את ארץ מגוריך ע"כ ואתה את בריתי תשמור ואיזו זו מצות העומר ע"כ ועיי' בס' הג"י ח"ב מ"ש בענין זה בשם רז"ל ומתיים בה וז"ל לזכות כן באורך גלות הזה הגדול הזה קיים אשר בקומה מכה ונהיה ונירש ארצו: ונגלת אבותינו ונשוס לחגלי לזון מאד תחת אשר ומי כתי אשר לנו ישביל את זאת סבת ירושלים וימס רבים לישראל וה' אשר ישראל לכן נפילים הם בארץ תחת עם אשר וגזוק עשה אלהים לגי ולאולדתנו הגעב הסלגנים הבו לגלי יונים אשר פיהם דיבר שוא והעל לאמר היש לכם אב בשמים לא אם לאדם יולד השד אביהם שאשתי'הי רב פעלי שעל ישיבות בקרב עמו ועל זאת לאתי'יהם רין לאשר ידיע רמה ואין מפיח לעדתו ואין דורש ואין מבקש עד מתי קץ הפלאות ואשר המה בבירי כה ומתפלים לא ישלו על גב

ונ"ראה כי טעם מצוה זו שבזכותה מכס סיבא תמיד לזכר הואת עפ"י מ"ש ג"כ בס' מדבר קדמות מערכת ע' אות י"ט בשם רח"ל כי מצות עומר מכניע עמלק וכמו שאמרו מפ"ק דמגילה אתי מלא קמחא וכו' ועל' פ' והגם ללילי שעורים ויש לומר כי עומר פי"ן רומז לשמו מ"ד גי' עמלק להכניעם יפו"ש ויתעל כי אין השם שלם וכו' עד שיתמה שמו של עמלק ולכן בכח מצות העומר אשר זרע עמלק נטבח יונל ובכוח נפל שדוד תפרח יקום וזה לאין גואל.

ספר שער החצר לר' דוד בן שמעון

11

ה. כשעם הקודש יהיה בריא וחזק בגופו, תתגבר ותתחזק הקדושה בעולם. כשילדי ישראל יהיו חזקים, בריאים ומוצקים, יהיה אויר העולם קדוש וטהור. כל תוכן גשמי של צדיקים מעלה את העולם כולו ברוחניותו, ואין צדיק בעולם, שיגיע לקרסוליה של כנסת ישראל כולה. ומובן בזה, שהבריאות והיתרון הגשמי של כללות ישראל זהו היסוד לאור העולם, לקודש העולם, לגילוי האלהות בעולם, לטהרת המדות, להרוממות הצדק והופעת המוסר בנצחונו בעולם. ביחש לחבורו של כל יחיד עם כללות האומה, כל אחד מישראל הוא צדיק וקדוש. כל דבר גשמי ישראלי הוא מוכן לקדושה ואצילות עליונה. פיתוח אומץ הגופני שבישראל יוציא מן הכח אל הפועל אימוצי־נשמה נפלאים, ואורה העליון של תורה ימצא את הבסיס האיתן הראוי לו, ויקומו לנו מאורי עולם, אנשי רוח־אלהים, כבירי כח שרים עם אלהים ועם אנשים ויכולים להם.

אורות ישראל פרק ח' סעיף ה'

12

אֵיזֶהוּ זְמַן קְרִיאָתָהּ? זְמַנִּים הַרְבֵּה תִּקְּנוּ לָהּ חֲכָמִים, שֶׁנֶּאֱמַר 'בִּזְמַנֵּיהֶם'. וְאֵלּוּ הֵם זְמַנֵּי קְרִיאָתָהּ. כָּל מְדִינָה שֶׁהָיְתָה מֻקֶּפֶת חוֹמָה מִימֵי יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן, בֵּין בְּאֶרֶץ בֵּין בְּחוּצָה לָאָרֶץ אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵין לָהּ עַכְשָׁיו חוֹמָה קוֹרִין בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בַּאֲדָר. וּמְדִינָה זוֹ הִיא הַנִּקְרֵאת 'כְּרַךְ'. וְכָל מְדִינָה שֶׁלֹּא הָיְתָה מֻקֶּפֶת חוֹמָה בִּימוֹת יְהוֹשֻׁעַ וְאַף־עַל־פִּי שֶׁהִיא מֻקֶּפֶת עַתָּה קוֹרְאִין בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר. וּמְדִינָה זוֹ הִיא הַנִּקְרֵאת 'עִיר':

ה שׁוּשַׁן הַבִּירָה אַף־עַל־פִּי שֶׁלֹּא הָיְתָה מֻקֶּפֶת חוֹמָה בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן קוֹרְאִין בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר — שֶׁבָּהּ הָיָה הַנֵּס. שֶׁנֶּאֱמַר 'וְנוֹחַ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ'. וְלָמָּה תָּלוּ הַדָּבָר בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ? כְּדֵי לַחֲלֹק כָּבוֹד לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיְתָה חֲרֵבָה בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ קוֹרְאִין כִּבְנֵי שׁוּשַׁן וְיֵחָשְׁבוּ כְּאִלּוּ הֵם כְּרַכִּין הַמֻּקָּפִין חוֹמָה. אַף־עַל־פִּי שֶׁהֵם עַתָּה חֲרֵבִין הוֹאִיל וְהָיוּ מֻקָּפִין בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ קוֹרִין בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר וְיִהְיֶה זִכָּרוֹן לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּנֵס זֶה:

רמב"ם הל' מגילה פ"א ה"ד-ה'

13

ופורים הכנה לגאולה העתידה תחילת כליון אדום שכחו חזק מאוד. כמ"ש במדרש שראה יעקב אבינו ע"ה שרו של אדום עולה ואינו יודע כמה עולה ע"ש

שפת אמת שמות-ה 196

14

וַיַּחֲנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּגִּלְגָּל וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב בְּעַרְבוֹת יְרִיחוֹ׃ יא וַיֹּאכְלוּ מֵעֲבוּר הָאָרֶץ מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח מַצּוֹת וְקָלוּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה׃ יב וַיִּשְׁבֹּת הַמָּן מִמָּחֳרָת בְּאָכְלָם מֵעֲבוּר הָאָרֶץ וְלֹא־הָיָה עוֹד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מָן וַיֹּאכְלוּ מִתְּבוּאַת אֶרֶץ כְּנַעַן בַּשָּׁנָה הַהִיא׃

ס' יהושע פרק ה' פסוקים י'-י"ב

רש"י

ממח' יום הנפת העומר שהקריבו העומר ואח"כ התירו בחדש עד מיום שפסק המן היו מסתפקין עד עכשיו מן המן שבכליהם שלקטו בכנסה בתוך מאמר [illegible]

רש"י

15

שמחה ומשתה וי"ט. אחז"ל (מגילה ה:) י"ט לא קבילו עלייהו. נ"ל מרדכי חשב בהגיע זמן בנין בית שני יעלו כל ישראל כחומה ויהי' גאולה שלימה ולא שום עבדות אח"כ והך מלחמה דהמן אתחלתא דהך גאולה היא על כן ראוי לעשותו י"ט באיסור מלאכה כי כל שביתה זכר ליציאת חירות מעבדות (עי' ספורנו דברים ה, טו). אך ישראל בעו"ה לא רצו לעלות כי אם ד' רבוא (עי' עזרא ב; סד.) ועל כן אין מקום לשבות ממלאכה ע"כ י"ט לא קבילו עלייהו

ונ"ל ליתן טעם הגון שתלה כמוקף חומה מימות יב"נ. (מגילה ב:). כי עיקר י"ט הוא ביום ט"ו מנוחת שושן כי מה יועיל מנוחת כל העולם אם בבירת המלך עדיין אש מלחמה בוער. על כן אין שמחה לכל ישראל אלא ביום ט"ו והיות כוונת מרדכי שבמהרה יתקבצו כל ישראל גוי אחד לארצם וישכנו בעריהם בא"י ויהי' רוב עיירות גדולות מהמוקפים חומה מימות יב"נ יהי' יום ט"ו לרוב ישראל. והפרזים שסביבותיהם כדי שיספקו מים ומזון ביום פורים למוקפים (מגילה שם) הניחו להם יום י"ד.

חתם סופר

16

שושן פורים

כ"ק אבי אדמו"ר זצללה"ה אמר דאנשי כנסת הגדולה תקנו חמשה ימים אלו י"א י"ב י"ד ט"ו כנגד חמש הגאולות הנרמזות באותיות מנצפ"ך. כ"ך שבו נגאל אברהם מאור כשדים במאמר לך לך, מ"ם בו נגאל יצחק מפלשתים לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד, נ"ן בו נגאל יעקב הצילני נא מיד אחי מיד עשו. פ"ף בו נגאלו אבותינו ממצרים במאמר פקוד פקדתי, צ"ץ הגאולה העתידה איש צמח שמו ומתחתיו יצמח. כמ"ש בפרקי דר"א, ובכן יום ט"ו שהוא כנגד הגאולה העתידה ושם נאמר (זכרי' ב') ואני אהי' לה נאם ה' חומת אש סביב. ע"כ הוא זמן המוקפין. ודפח"ח

וכמו שקדושת ירושלים יתירה על שילה שקדושת ירושלים אין אחריה היתר. היינו שהקדושה נשארה לעולם. כ"כ הארת יום ט"ו יש. בה תוספת זו שנשארת לעולם.

שם משמואל [illegible]